

2 हिमाचलं हरितऊर्जा,
स्वावलंबी च राज्यं कर्तुं
सर्वकारः कार्यं कुर्वन् अस्ति-
मुख्यमंत्री सुखुः

3 विजयदशम्याम् आर. एस. एस.
इत्यस्य स्थापनादिने विविधाः
प्रसारकार्यक्रमाः आरभ्यन्ते-
महासचिवः दत्तात्रेय होसबोले

4 'बोधकथा' (गुरुणां कथा)
"भेदः दृष्टिकोणस्य"

सुभाषितम्

रमते तृषितो धनश्रिया,
रमते कामसुखेन बालिशः।
रमते प्रशमेन सज्जनः,
परिभोगान् परिभूय विद्या।।
अर्थात्- तृष्णावान् व्यक्तिः का
मन धन- सम्पत्तिं मेँ और मूर्ख
का काम-सुख मेँ रमता है। जो
सज्जन है वे ज्ञान द्वारा भोग की
इच्छा को जीतकर शान्ति मेँ
रमते हैं।

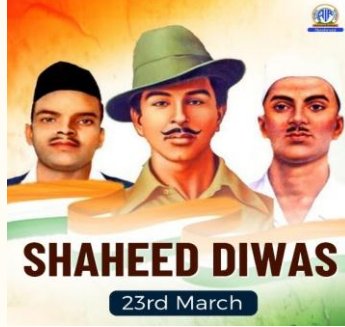
छत्तीसगढ़स्य
बीजापुरजनपदे
द्वाविंशति-नक्सलवादिनः
आत्मसमर्पणम् कृतवन्तः



हिमसंस्कृतवार्ताः। छत्तीसगढ़स्य
बीजापुरजनपदे द्वाविंशति-
नक्सलवादिनः आत्मसमर्पणम्
अकुर्वन्। एतेषु द्वे महिलेऽपि
आस्ताम्। एतेषां नक्सलवादिनामुपरि
आहत्य एकादशलक्षरुप्यकाणां
पुरस्कारराशिः अपि समुद्घोषितः
आसीत्। राज्यसर्वकारस्य नीत्यन्तर्गतं
आत्मसमर्पण-कृतवङ्ग्यः पञ्चविंशति-
सहस्ररुप्यकाणां प्रोत्साहनराशिः अपि
प्रदत्तः।

देशेन शहीद-ए-आजम भगतसिंहाय, शिवरामराजगुरुवे,
सुखदेवथापराय इत्येतेभ्यश्च श्रद्धाञ्जलिः समर्पिता

हिमसंस्कृतवार्ताः। राष्ट्रेण भारतीय-
स्वातन्त्र्य-संग्राम-दिवसमालक्ष्य भारतस्य
स्वातन्त्र्यसंग्रामस्य महाक्रान्तिकारिभ्यः
शहीद-ए-आजम भगतसिंहाय,
शिवरामराजगुरुवे, सुखदेवथापराय
इत्येतेभ्यश्च श्रद्धाञ्जलिः निवेदिता। इमे
एकत्रिंशदधिक-एकोनविंशतितमवर्षस्य
अस्मिन्नेव दिने लाहौरनगरस्य सेंट्रलजेल
इत्याख्ये कारावासे मृत्युदण्डेन दण्डिताः।
साहसिकाः स्वातन्त्र्यसेनानिनः
अष्टाविंशत्यधिक-एकोनविंशतितमवर्षस्य
दिसम्बरमासस्य सप्तदशदिनाङ्के
लाहौरनगरे ब्रिटिशारक्ष्याधिकारि जे.पी.
मोन्डर्स इत्यस्य बधरोपेण अभियुक्तीकृताः
आसन्, सहैव अन्ते च ते मृत्युदण्डेन
दण्डिताः अभवन्। एतेषां वलिदानं
भारतीयजनानां सामूहिकस्मृतिपटले
प्रगाढतया अङ्कितमस्ति, यः राष्ट्र
स्वातन्त्रस्य ऐक्यस्य च आदर्शपालनाय
सर्वदापि प्रेरयति।



प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना
हुतात्मदिवसमालक्ष्यः स्वातन्त्र्यसैनिकेभ्यः
भावमयं श्रद्धाञ्जलिं प्रत्यवेदिता।
सामाजिकान्तर्जालेन प्रकाशिते एकस्मिन्
चलचित्रसन्देशे सः अवोचत् यत्
स्वातन्त्र्यस्य न्यायस्य च कृते तेषां
निर्भीकप्रयासः देशस्य जनान् सर्वदापि
प्रेरयिष्यति।

दैनन्दिनजीवने

नियमित व्यायामस्योपरि
द्विचक्रिकाचालनमालक्ष्य
च बलं अयच्छत् क्रीडामन्त्री



युवा-कार्यक्रम-खेल मन्त्री डॉ०
मननुख माण्डविया दैनन्दिनजीवने
नियमित व्यायामस्योपरि
द्विचक्रिकाचालनमालक्ष्य च बलं
अयच्छत्। तेन लखनऊ नगरात् "फिट
इंडिया संडेज ऑन साइकिल" इति
अभियानस्य आरम्भो विहितः। श्री
माण्डविया अवोचत् यत् द्विचक्रिका
चालनेन शरीरः स्वस्थः भवति सममेव
पर्यावरणमपि संरक्षितं भवति।

डॉ. राम मनोहर लोहिया इत्यस्य
जयन्त्याः अवसरे संविधानभवनस्य
केन्द्रीयसभागारे श्रद्धाञ्जलिः समर्पिता

हिमसंस्कृतवार्ताः। महान स्वतंत्रतासेनानी डॉ. राम मनोहर
लोहिया इत्यस्य जयन्त्याः अवसरे संविधानभवनस्य
केन्द्रीयसभागारे श्रद्धाञ्जलिः समर्पिता। अस्मिन्नावसरे संसदः

सदस्यः, पूर्वसदस्यः लोकसभा महासचिवः उत्पलकुमारसिंहः
इत्यादिभिः श्रद्धाञ्जलिः अर्पिता। तस्मिन् एव काले लोकसभा
सचिवालयेन प्रकाशिता डॉ. लोहिया इत्यस्य जीवनं योगदानं च
आधारितं पुस्तिका अपि गणमान्यजनानाम् समक्षं प्रदत्तम्। डॉ.
लोहिया इत्यस्य चित्रस्य अनावरणं संसदभवनस्य केन्द्रीयभवनने
१९९१ तमे वर्षे मेमासस्य ३० दिनाङ्के तत्कालीनप्रधानमन्त्री
चन्द्रशेखरेण राष्ट्रे तस्य विलक्षणयोगदानस्य स्वीकारार्थं कृतम्।

प्रतिदिनं नवीनतमं
हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं
7876636263
Whatsapp संख्या मध्ये
नमो नमः लिखन्तु

To get the latest
himsanskritvartah
Daily Sanskrit Newspaper
every day, write Hello on
7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः
दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-
अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः
पत्रकाराः लेखकाश्च
उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे
कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

खेलो इण्डिया पैराक्लीडा

नवीदिल्लीनगरे खेलो इण्डिया पैरा
गेम्स् इत्यस्मिन् शूटिंग स्पर्धायां सागर
बालासाहेब कटले इत्यनेन १० मीटर्
एयर राइफल प्रोन् मिक्स्ड एसएच-१
वर्गे स्वर्णपदकं प्राप्तम्। मोना
अग्रवालः रजतपदकं, दीपक सैनी
कांस्यपदकं च प्राप्तवान्। मोना
अग्रवाल इत्यनेन एयर-सञ्चारमाध्यमेन
उक्तं यत् देशस्य सर्वेभ्यः उदयमानानाम्
युवानां प्रतिभानां मान्यतायां एषा
प्रतियोगिता महत्त्वपूर्णा भूमिकां
निर्वहति। पैरालम्पिकस्वर्णपदकविजेता
अवनी लेखरा कालः महिलानां १०
मीटर् एयर राइफलस्टैंडिंग एसएच-१
वर्गे शीर्षस्थाने अभवत्।



हिमाचलं हरितऊर्जा, स्वावलंबी च राज्यं कर्तुं सर्वकारः कार्यं कुर्वन् अस्ति- मुख्यमंत्री सुखुः



हिमसंस्कृतवार्ता:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः।

मुख्यमन्त्री सुखचिन्दरसिंहसुखुः डॉ. मनमोहनसिंह हिमाचलप्रदेश लोकप्रशासनसंस्थाने (हिप्पा) आयोजितं त्रिदिवसीयं भौतिक-मंथन-व्यायामकार्यक्रमं 'समृद्धहिमाचलं २०४५' नई दिल्लीतः आभासी माध्यमद्वारा सम्बोधितवान्। सः अवदत् यत् अस्य कार्यक्रमस्य उद्देश्यं गोष्ठीभिः चर्चाभिः च हिमाचलप्रदेशस्य स्थायि आर्थिकविकासाय २० वर्षीयं कार्ययोजनां सज्जीकर्तुं वर्तते। राज्यसर्वकारः हिमाचलप्रदेशं हरित ऊर्जासंसाधनं, आत्मनिर्भरं समृद्धं च राज्यं कर्तुं संकल्पेन कार्यं कुर्वन् अस्ति। एतानि दीर्घकालीनलक्ष्याणि प्राप्तुं राज्यसर्वकारः स्थायिकविकासाय आर्थिकवृद्धौ च समग्रदृष्टिकोणेन सह कार्यं कुर्वन् अस्ति इति सः बोधितवान्। एतेन भविष्याय नूतनाः रणनीतयः

निर्मातुं साहाय्यं भविष्यति।

मुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् राज्यस्य सर्वाङ्गविकासाय सर्वकारः प्रतिबद्धतापूर्वकं कार्यं कुर्वन् अस्ति तथा च ग्राम्य अर्थव्यवस्थायाः सुदृढीकरणं, ऊर्जाक्षेत्रस्य विकासः, पर्यटनक्षेत्रस्य प्रवर्धनं, शिक्षा-स्वास्थ्यक्षेत्रस्य आधारभूतसंरचना च मनसि कृत्वा राज्यसर्वकारेण वित्तवर्षस्य २०२५-२६ कृते प्रस्तुतं बजटं सज्जीकृतम् अस्ति। सः अवदत् यत् राज्यसर्वकारः जलविद्युत्क्षमतायाः अधिकतमं शोषणं सुनिश्चितं कर्तुम् इच्छति तथा च विद्युत्परियोजनासु अधिकं स्वत्वशुल्कं प्राप्तुं सर्वकारेण विषयः स्वीकृतः। प्राकृतिककृषिक्षेत्रे अयं प्रदेशः अग्रणीराज्येषु अन्यतमः अस्ति, दुग्धक्षेत्रस्य विकासः च प्रवर्धितः अस्ति। सः अवदत् यत् सर्वेषां क्षेत्राणां सुदृढीकरणाय विविधाः उपक्रमाः कृताः सन्ति तथा च व्यवस्थापरिवर्तनस्य अर्थः आत्मनिर्भरः हिमाचलः भवितुं प्रति गमनम् इति।

अन्तर्राष्ट्रीयप्रसिद्धः विचारकः उद्यमी च सैम पित्रोदा अपि अमेरिकादेशात् वस्तुतः अस्मिन् सत्रे सम्मिलितः। सः राज्यस्य समावेशी विकासाय बहुमूल्यं परामर्शम् अयच्छत्, अस्मिन् विषये स्वविचारं च प्रकटितवान्। सः राज्यसर्वकारस्य नवीनप्रयत्नानाम् प्रशंसाम् अकरोत्, हिमाचलस्य विकासाय राज्यसर्वकारेण सह स्वज्ञानं प्रत्यक्षीकर्तुं इच्छुकः इति च अवदत्। मुख्यसचिवः प्रबोध सक्सेना राज्यसर्वकारेण वर्षद्वये कृतानां विविधपदानां विषये विस्तृतसूचनाः दत्ता।

उपलब्धिः- जोगिन्दरनगरस्य अतुलठाकुरः सेनायां लेफ्टिनेंट इति अभवत्



हिमसंस्कृतवार्ता:- जोगिंदरनगरम्।

हिमाचलप्रदेशस्य मण्डीमण्डलस्य जोगिन्दरनगरस्य लांगनापञ्चायतस्य लघुग्रामस्य प्रेणतः महती वार्ता आगता। अत्रत्य युवा अतुलठाकुरः, यः स्नेहेन "गोलु" इति उच्यते, सः संयुक्तरक्षासेवा (CDS) २०२४ मध्ये उत्तमं प्रदर्शनं कृत्वा लेफ्टिनेंटपदवीं प्राप्तवान् सीडीएस २०२४ इत्यस्य परिणामः घोषितः, यस्मिन् अतुलः स्वस्य परिश्रमेण, समर्पणेन च एतत् पदं प्राप्तवान्। अतुलस्य पिता लालसिंहः मण्डीनगरे पंचायतलेखापरीक्षकरूपेण कार्यं कुर्वन् अस्ति तथा माता मनसादेवी गृहिणी अस्ति, भ्राता धीरज ठाकुरः अद्यापि अध्ययनं कुर्वन् अस्ति। परिवारस्य ग्रामस्य च कृते एषः गौरवपूर्णं क्षणम् अस्ति। लालसिंहः अवदत् यत् अतुलः बाल्यकालात् एव अध्ययनं प्रति देशस्य सेवां च प्रति समर्पितः आसीत्। अतुलः डी. ए. वी. काङ्गड़ा इत्यत्र अध्ययनं कृतवान्। तस्य उपलब्ध्या न केवलं तस्य परिवारस्य कृते, अपि तु सम्पूर्णस्य ग्रामस्य कृते सुखस्य तरङ्गः वर्धते। अतुलस्य सफलतायाः विषये ग्रामजनाः अवदन् यत्, "गोलुः अस्माकं ग्रामस्य गौरवम् आनयत्। अस्माकं कृते एषा प्रेरणा अस्ति यत् परिश्रमेण समर्पणेन च कोऽपि स्वप्नः पूर्णः भवितुम् अर्हति। अतुलः अधुना भारतीयसेनायां लेफ्टिनेन्टरूपेण कार्यं करिष्यति, देशस्य सुरक्षायां च योगदानं दास्यति पूर्वमन्त्री गुलाबसिंहठाकुरसहिताः स्थानीयजनाः अतुलस्य अस्याः उपलब्धेः अभिनन्दनं कृतवन्तः।

समृद्धहिमाचलम् २०४५ संगोष्ठीः केन्द्रेण पर्वतीयराज्येभ्यः विशेषवित्तीयसंकुलं दातव्यम्



हिमसंस्कृतवार्ता:- शिमला।

उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्रिहोत्री उक्तवान् यत् पूर्वप्रधानमन्त्री इन्दिरागान्धी जानाति स्म यत् हिमाचलप्रदेशः लघुः पर्वतीय क्षेत्रम् अस्ति, कठिनभौगोलिकपरिस्थित्याः कारणात् राज्यस्य आर्थिकरूपेण स्वनिर्भरतां प्राप्तुं महदाह्वनानां सम्मुखीकरणं कर्तव्यं भविष्यति। तदपि इन्दिरागान्धी क्षेत्रस्य जनानां राजनैतिकमहत्वाकांक्षां भावनां च प्राधान्यं दत्त्वा हिमाचलप्रदेशाय पूर्णराज्यपदवीं प्रदत्तवती। उपमुख्यमन्त्री शनिवासरे हिमाचलप्रदेशस्य लोकप्रशासनसंस्थानस्य डॉ. मनमोहनसिंहस्य त्रिदिवसीयस्य संगोष्ठीमालायाः उद्घाटनं सम्बोधयन् आसीत् 'समृद्ध हिमाचलम् २०४५' इत्यस्य अवसरे संगोष्ठीनां श्रृङ्खलायाः माध्यमेन हिमाचलप्रदेशस्य स्थायि आर्थिकविकासाय २० वर्षीययोजनायाः निर्माणविषये चर्चाः कृताः। उपमुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् अस्मिन् कार्यक्रमे सहकारिविमर्शद्वारा हिमाचलप्रदेशं दीर्घकालीनलक्ष्याणां प्राप्तेः दिशि अग्रे सारयितुं नवीनसमाधानानाम् अन्वेषणं भविष्यति, सततविकासस्य आर्थिकवृद्धेः च मध्ये

सन्तुलनं निर्वाहयिष्यते। सः अवदत् यत्, हिमाचलप्रदेशं राज्यस्य विकासाय आत्मनिर्भरं समृद्धं च कर्तुं विचार-विमर्श-सत्रे सम्बद्धैः वक्तृभिः दत्तं परामर्शं वयं कार्यान्विष्यामः। उपमुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् हिमाचलस्य आयस्य स्रोतांसि सीमितानि सन्ति। यदि राज्यानि केन्द्रसर्वकारस्य निर्णयान् कार्यान्वितुं नवीदिल्लीतः निर्देशान् प्राप्तुवन्ति तर्हि अनुपालनायाः दृष्ट्या अस्माकं राज्ये अन्यबृहन्न्यायानां समं न न्याय्यं भवेत्। दिल्ली, राजस्थानम्, मध्यप्रदेशः, महाराष्ट्रः इत्यादिषु बृहन्न्यायेषु बृहत् उद्योगैः सहितं बहूनि आयस्य स्रोतांसि सन्ति, यदा तु तस्य तुलनायां हिमाचलस्य संसाधनानि अतीव सीमितानि सन्ति एतादृशे सति केन्द्रीयपरियोजनायां कार्यान्वयनार्थं हिमाचलसदृशानां पर्वतीयक्षेत्राणां कृते विशेषवित्तीयप्रावधानानि करणीयाणि। सः अवदत् यत् ये हिमाचलं द्वितीयं गृहं वदन्ति ते एतत् गम्भीरतापूर्वकं विचारयेयुः। सः अवदत् यत् २०११ तमे वर्षे सर्वोच्चन्यायालयेन हिमाचलस्य पक्षे निर्णयः कृतः अपि अद्यपर्यन्तं चण्डीगढे ७.१९ प्रतिशतं भागं प्राप्तुं न शक्तवन्तः।

एनआईए इत्यनेन चण्डीगढबम्बप्रहारप्रकरणे आतङ्कवादीसङ्गठनस्य चत्वारः आतङ्कवादिनः आरोपिताः



राष्ट्रीयान्वेषणाभिकरणम्-एनआईए इत्यनेन चण्डीगढबम्बप्रहारप्रकरणे आतङ्कवादीसङ्गठनस्य बम्बरखालसा इन्टरनेशनल् इत्यस्य चत्वारः आतङ्कवादिनः आरोपिताः। अभियुक्तेषु पाकिस्तानदेशस्य आतङ्कवादी हरविन्दरसिंहसंघे उर्फ रिण्डा, अमेरिकादेशस्य आतङ्कवादी हरप्रीतसिंह उर्फ हैप्पी पासी च सन्ति। एतत् आरोपपत्रं चण्डीगढस्य विशेषे एनआईए न्यायालये प्रस्तुतम् अस्ति। चतुर्णां अभियुक्तानां विरुद्धं अवैधक्रियाकलाप (निवारण) अधिनियमस्य (UAPA), विस्फोटकदातृकानूनस्य विभिन्नधाराणाम् अन्तर्गतं, आक्रमणे सहायतां कर्तुं षड्यंत्रं च कर्तुं तेषां भूमिकायाः आरोपः कृतः अस्ति।

हिमाचलवार्ता: -मुख्यमन्त्रीसुक्खुः, मुकेशः, प्रतिभासिंह च दिल्लीनगरे राज्यप्रभारी रजनीपाटिल इत्यनया मिलितवन्तः



हिमसंस्कृतवार्ता:- नवदेहली।

हिमाचलकाङ्ग्रेसप्रभारी रजनीपाटिल गुरुवासरे नवीदिल्लीनगरे मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खुः, उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री, काङ्ग्रेसप्रदेशाध्यक्षा प्रतिभासिंह इत्येतैः च सह राज्यसङ्घटनस्य विषये गोष्ठीं कृतवती। अस्मिन् राज्यकाङ्ग्रेससमितेः, जिलासमितेः च सङ्घटनविषये मंथनविमर्शः कृतः। प्रथमं एते नेतारः राज्यप्रभारिणं रजनी पाटिलं पृथक् पृथक् मिलितवन्तः। अपराह्णे पुनः सर्वैः सह समागमः अभवत्। सभायां जिलाध्यक्षस्य राज्यकाङ्ग्रेससमितेः अधिकारिणां च अन्तिमसूचीं अन्तिमरूपेण कृत्वा उच्चनेतृत्वाय दत्ता। एतेन सह निगममण्डलेषु अधिकारिणां नियोजनविषये अपि चर्चा अभवत्। उल्लेखनीयं यत् पर्यवेक्षकाः पूर्वमेव सङ्घटनसम्बद्धं स्वप्रतिवेदनं उच्चनेतृत्वस्य समक्षं प्रदत्तवन्तः आसन्। तस्मिन् एव काले शिमला-नगरस्य सभायां रजनी पाटिल संस्थायाः अधिकारिभिः, नेतृभिः च सह उपविश्य प्रतिक्रियां गृहीतवती। एतेन सह मुख्यमन्त्री, उपमुख्यमन्त्री,

राज्याध्यक्षा इत्येतेषां पक्षतः च परामर्शः दत्तः। एतत् आधारं गृहीत्वा अधिकारिणां नियोजनाय नामसूची निर्मिता अस्ति। काङ्ग्रेस-राष्ट्रीय-अध्यक्षस्य मल्लिकार्जुन- खड्गेमहोदयस्य अनुमोदनानन्तरं एव अस्य विमोचनं भविष्यति। मिशन- 2027 तथा अस्मिन् वर्षे दिसम्बरमासे भवितुं शक्नुवन्तः पंचायत- पंचायतसमिति- जिलापरिषद-निर्वाचनं च दृष्ट्वा काङ्ग्रेसपक्षस्य उच्चनेतृत्वम् एताः नियुक्त्यः करिष्यति। यदि स्रोतोभिः विश्वासः करणीयः तर्हि ये अधिकारि कार्यकर्तारः च दीर्घकाले यावत् सङ्घटनस्य कृते कार्यं कुर्वन्ति, तेषां सर्वकारे किमपि स्थानं न प्राप्तम्, ते सङ्घटने समाविष्टाः भविष्यन्ति। राज्याध्यक्षः उच्चाज्ञायाः समक्षं एतस्य दृढतया पक्षम् अकरोत्। संगठनात्मकसंरचनायाः परिवर्तनस्य प्रक्रिया अपि दलस्य प्रचलति। अस्य विषये त्रयाणां मतमपि अन्विष्यते। उल्लेखनीयं यत् नूतनव्यवस्थायां १७ जिला, संगठनात्मकजिला, खण्डकाङ्ग्रेससमित्याः संख्यां १४० यावत् वर्धयितुं सज्जता वर्तते।

विजयदशम्याम् आर्. एस. एस. इत्यस्य स्थापनादिने विविधाः प्रसारकार्यक्रमाः आरभ्यन्ते- महासचिवः दत्तात्रेय होसबोले



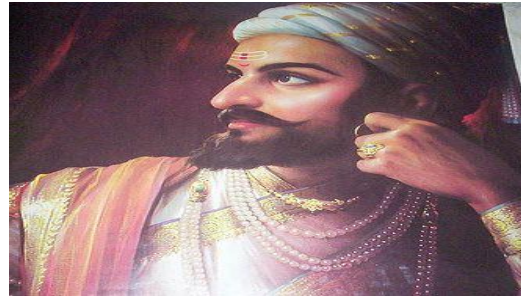
हिमसंस्कृतवार्ता:। राष्ट्रिय-स्त्रयसेवक-सङ्घः (आर्. एस. एस.) इति विजयदशम्याम् स्व-शतवर्षपूर्वत्तरसरे सामाजिक-सहभागितां प्रोत्साहयितुं अनेकान् कार्यक्रमान् आयोज्यते। अवधेयं यत् वेङ्गलूरुनगरे सङ्घस्य अखिल भारतीय-प्रतिनिधि-सभायाः त्रि-दिवसीय राष्ट्रिय सम्मेलनस्य समापनविषये वार्ताहरान् सम्बोधयन् आर्. एम्. एस. इत्यस्य महासचिवः दत्तात्रेय होसबोले इत्येषः अवोचत् यत्, एषः औपचारिकोत्सवः न भविष्यति, तथापि अस्मिन् वर्षे विजयदशम्याम् आर्. एस. एस. इत्यस्य स्थापनादिने विविधाः प्रसार कार्यक्रमाः आरभ्यन्ते। सः एतदपि अत्रवृत्तं यत् एते कार्यक्रमाः समाजस्य उन्नतये विभिन्नेषु कार्येषु सामाजिक-सहभागित्वं अन्वेषयति इति। होसबोले वर्यः अवदत् यत् सामाजिक सौहार्दं, राष्ट्रिय एकतां च प्रोत्साहयितुं मूलस्तरे जनसम्पर्क-कार्यक्रमाः भविष्यन्ति इति। औरंगजेबविवादस्य सम्बन्धे श्री होसबोले अकथयन्तु वत् औरंगजेबः भारतीय लोकाचारस्य, सांस्कृतिक-मूल्यानाञ्च प्रतिनिधित्वं न करोति। अस्मिन्नेव क्रमे एकस्यान्यस्य प्रश्नस्य उत्तरं यच्छन् सः प्रोक्तवान् यत् धर्माधारितारक्षणं संवैधानिकं नास्तीति।

विक्की कौशलस्य 'छावा' चलचित्रं ६०० कोटिरूप्यकाणां समीपे



हिमसंस्कृतवार्ता - जगदीश डाभी (मुम्बई) बॉलीवुडतारकस्य विक्की कौशलस्य 'छावा' इति चलचित्रं फरवरी मासस्य १४-दिनाङ्के प्रदर्शितं जातम्। चलचित्रस्य प्रदर्शनात् एकमासाधिकः अभवत्। परन्तु एतावता

दिवसानन्तरम् अपि एतत् चलचित्रं प्रतिदिनं कोटिरूप्यकाणि अर्जयति। अस्य चलचित्रस्य ३७ दिवसाः प्रेक्षागृहेषु सम्पन्नाः सन्ति। भवन्तः आश्चर्यचकिताः भविष्यन्ति यत् ३७ तमे दिने अस्य चलचित्रस्य ३.७० कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि सन्ति। चलचित्रेषु निरन्तरं कोटिरूप्यकाणाम् अर्जनं भवति। अधुना चलचित्रम् अपि ६०० कोटिरूप्यकाणां सीमां लङ्घयितुं गच्छति। अस्य चलचित्रस्य ३७ दिवसेषु बॉक्स ऑफिसमध्ये ५७८.६५ कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि सन्ति। अतीव शीघ्रमेव एतत् चलचित्रं ६०० कोटिरूप्यकाणां क्लबे सम्मिलितुं शक्नोति। भवद्भ्यः वदामः यत् एतत् चलचित्रं विश्वव्यापी ६०० कोटिरूप्यकाणां क्लबे सम्मिलितम् अस्ति। अधुना यावत् अस्य चलचित्रस्य विश्वे प्रायः ८०० कोटिरूप्यकाणि अर्जितानि सन्ति।



इत्यत्र नास्ति सन्देहः। वयमपि अवश्यं तं सहकुर्मः'इति। कोऽसौ राजकुमार इति ज्ञातुमिच्छा अस्ति वा ? सः एव शिवाजिः। अस्याः घटनायाः समये तस्य आयुः आसीत् केवलं चतुर्दशवर्षाणि। शिवराजराज्ये पूना, तत्समीपप्रान्ताः च आसन्। पिता शाहराजः बीजपुरराजस्य (सुलतानस्य) सभायाम् एकः सेनापतिः। जनकः पुत्रस्य स्वभावं सम्पूर्णतया जानाति स्म। विदेशीयानां पालकानां पुरतः अनमतः स्वकुमारस्य सिंहसदृशं धैर्यं यदा शाहराजःस्मरति स्म तदा तस्य हृदयं पुलकितं भवति स्म। सा घटना एव अद्भुता- एकदा शाहराजः स्वपुत्रं बीजपुरराजस्य सभां नीतवान्। तदा शिवराजः द्वादशवर्षीयः अपि नासीत्। तदानीन्तन-सम्प्रदायानुसारं शाहराजः त्रिवारं हस्तेन भूमिं स्पृशन् शरीरं नामयित्वा प्रभोः नमस्कारं (सलाम्) कृतवान्। स्वपुत्रमपि तथैव करोतु इति सूचितवान्। तद्वाक्यश्रवणेनैव पादचतुष्टयं पृष्ठतः गत्वा दृढं दण्डवत् स्थित्वा असम्पत्तिं सूचयन् शिरः चालितवान्, अहं परपालकानां पुरतः शिरः न नामयामि इति। शिवराजस्य एतादृशी भावना तस्य तीक्ष्णदृष्ट्या प्रकटिता अभवत्। सिंहसदृशगाम्भीर्येण, दर्पेण च सः सभातः बहिरागतवान्।

छत्रपतिः शिवाजी

कश्चित् बालकः एकस्मिन् लघुनि सिंहासने उपविष्टवान् आसीत्। तस्य भटाः कञ्चन ग्रामाधिकारिणम् आनीतवन्तः। तस्य अपराधः एवम् आसीत् एकस्याः अनाथविधवायाः बलात्करणम् इति। ग्रामाधिकारिणः हस्तौ पादौ च बद्धौ आस्ताम्। अनाथानाम् असहायानां रक्षणं ग्रामाधिकारिणः कर्तव्यम्। किन्तु सः न केवलं दुष्टः अपि च गर्वी। एतावान् लघुबालकः तस्य चेष्टाः सुनिश्चितं परिशीलयतीति तस्य ग्रामाधिकारिणः ऊहापि नाभवत्। ग्रामाधिकारिणं न केवलं गृहीतवान् अपि तु न्यायस्थानं प्रति तम् आनीतवान् सः बालकः। सर्वविषयश्रवणानन्तरं

ग्रामाधिकारी दारुणमपराधं कृतवानिति स्पष्टमभवत्। दृढस्वरेण बालराजकुमारः स्वनिर्णयं प्रकटितवान् - 'एतस्य पादद्वयं, हस्तद्वयं कर्तयन्तु'इति।सर्वे जनाः आश्चर्यचकिताः जाताः, आनन्दमन्त्रभवन् च। जनाः चर्चां कुर्वन्ति स्म-"पश्यतु अस्माकं बालराजकुमारः न केवलं न्यायप्रियः अपि तु, दुष्टेभ्यः किञ्चिद् अपि भीतिम् नानुभवति। सर्वस्याऽपि दोषिणः योग्यं दण्डं विदधाति। दीनानां, दुःखितानां, निर्धनानां विषये तस्य हृदयं करुणापूर्णम् अस्ति। तेषां साहाय्यता, संरक्षणं च तस्य प्राणसमम्। सर्वेभ्योऽपि विशिष्टः गुणः अस्ति--सर्वाः स्त्रियः राजकुमारः स्वमातृवत् भावयति। एषः ज्येष्ठः भूत्वा देशं, धर्मं च रक्षिष्यति

“बोधकथा” (गुरुणां कथा) “भेदः दृष्टिकोणस्य”

एकः अनुभवी, वृद्धः गुरुः स्वशिष्यस्य विरोधवचनाय अवसीदति। शिष्यः सातत्येन स्व आयुष्यः दुःखी अस्ति इति वदति स्म। गुरुः शिष्यं सततं प्रबोधयति स्म। किमपि चिन्तयित्वा एकस्मिन् दिने गुरुः तं शिष्यं लवणम् आनेयतु इति आदिशत्। शिष्यः लवणम् आनीतवान् तदा गुरुः जलपूर्णचषके तत् लवणं क्षिपतु इति आदिशत्। शिष्यः तथैव कृतः। गुरुः तदनन्तरम् तत् जलं पिबतु इति अवदत्। शिष्यः जलं पीतवान् च। अनन्तरं पृष्ठः कथं स्वादं अस्ति? शिष्यः उत्तरतः अत्यन्तं लावणिकम्। गुरुः मन्दं-मन्दं हसितः। तदनन्तरम् गुरुणा पुनः आदिशत् मुष्टिपरिमितं लवणं पुरतः जलाशये क्षिपतु इति। गुरुशिष्यौ जलाशयस्य समीपे आगतौ। गुरुः अवदत् इदानीं जलाशयस्य जलं पिबतु इति। शिष्यः जलं पीतः। कथं स्वादं अस्ति? गुरुः अपृच्छत्- शिष्यः उत्तरत् अत्यन्तं मधुरः प्रत्युग्रः च। तदा गुरुः अवदत् आयुष्यः स्वादोऽपि एतादृशी एव आयुषि दुःखम् अपि अस्ति किन्तु वयं तत् कुत्र मिश्रयिष्यामः तस्योपरि तस्या कटूता स्थीयते।



वयं चषकं न भूत्वा जलाशयं भूयते तर्हि अस्माकं जीवनं सार्थकं, परिपूर्णं च। सकारात्मक, व्यापकः दृष्टिकोणम् आवश्यकम्।
वत्सः-

“आयुषः क्षण एकोऽपि सर्वरत्नं न लभ्यते।
नीयते तद्दूता येन प्रमादी समहानसौ॥”

डॉ. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे/ महाराष्ट्रम्

पहाड़ी गल्लां हिमसंस्कृतवार्ता:

अम्मा तेरी धी नी आई

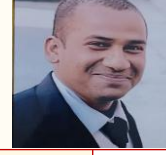
लोहड़ी आई लोहड़ी आई
अम्मा तेरी धी नी आई
लोहड़ी आई लोहड़ी आई
अम्मा तेरी धी नी आई।

पिछली बारी जाल्हु सैह आई
अंदर खातें बड़ी दुःखी थी
तिज्जो दिखी करी बड़ी मुस्काई
लोहड़ी आई लोहड़ी आई
अम्मा तेरी धी नी आई।

पंजी पंजी जोड़ी तैं
तिहाडियाँ लाई कने
अपणी कमर तोड़ी तैं
पैहें तिसा जो बारह कराइयाँ
फिरी तिसा जो सिलाई सिखाई
लोहड़ी आई लोहड़ी आई
अम्मा तेरी धी नी आई।

सस्सु तिसा दिया मुंडु बगाड़ेया
नुआं जो देहल पार नी कराई
इन्ना सब कुछ करने पर भी
सैह कुथी नौकरी नी करी पाई
लोहड़ी आई लोहड़ी आई
अम्मा तेरी धी नी आई

घरे आला कुछ कम्म नी करदा
शराबे बिना तिसदा नी सरदा
इस बरी सैह अपणियो
रोक्की नी पाई
रोई रोई के तिसा
फरयाद लगाई
तू मेरी कोई दुस्मन थी
कैह शराबी कने
निकम्मा तोप्पेया जवाई
लोहड़ी आई लोहड़ी आई
अम्मा तेरी धी नी आई।



लेखक: जीवन

डी ० ए ० वी ० वरिष्ठ माध्यमिक
विद्यालय बिलासपुर हिमाचल
प्रदेश 174001

॥ गावो विश्वस्य मातरः ॥

वेदेषु च पुराणेषु महत्वं दर्शितं गवाम्।
मानवजीवनं नास्ति विना गोभिर्महतत्वा ॥१॥
यथा पुत्रं च माता हि पालयति दिने दिने।
स्वदुग्धेन तथा माता गोरस्मांश्च प्रतिदिनम् ॥२॥
जेया च सरलाकृतिर्मुग्धा स्नेहामयी तथा।
गव्यं घृतं बलं शक्तिं मानवेभ्यो ददाति या ॥३॥
भुक्त्वा तृणानि शुष्कानि पीत्वा जलं सरोवरात्।
दुग्धं यच्छन्ति लोकाय गाः नमामि पुनः पुनः ॥४॥
क्षेताः कृष्णा यथा पीताः कपिला कर्बुरास्तथा।
भारतस्य हि गावो ये सन्ति नैकविधास्तथा ॥५॥
गोजाता ये बलीबर्दाः कर्षन्ति धरणीं हलैः।
क्षेत्राणि ननु सिञ्चन्ति नीत्वा कूपतो जलम् ॥६॥
गोवत्सकारणादत्र गुडं निर्मीयते जनैः।
ईक्षुरसैश्च दुग्धैश्च पायसं मधुरं तथा ॥७॥
ये रसास्वादनं कृत्वा मोदन्ते च मुहुर्मुहुः।
प्रातरुत्थाय कार्याणि कुर्वन्ति च निरन्तरम् ॥८॥
गोदुग्धेन च पुष्टानि शरीराणि भवन्ति हि।
दुग्धं घृतं गवां चैव सर्वरोगविनाशकम् ॥९॥
रोगाणामोषधं जेयं गवां मूत्रं च गोमयम्।
गोमूत्रेणोदरस्यैव रोगा नश्यन्ति मानवाः ॥१०॥
गोमयस्य च गन्धेन यान्ति कीटाणवो यथा।
संक्रमणं न कुर्वन्ति मनुजेषु कदाचन ॥११॥
श्रेयस्साधनमङ्गलं हि गावो धर्मस्य वै सदा।
पूज्या वन्द्याश्च सेव्यास्ता गावो विश्वस्य मातरः ॥१२॥
दुग्धदधिघृतानाञ्च सरितश्च वहन्ति स्म।
सरितः प्रवहन्त्यहं हा! हा! गोरुधिरस्य वै ॥१३॥
सञ्जाता दुर्लभाश्चाद्य दुग्धदधिघृतादयः।
दीर्घायुषः कथं सर्वे भवेम बलशालिनः ॥१४॥
यदि न रक्षिता गावो राष्ट्रोत्थानं कथं ननु।
गोवंशरक्षणेनैव राष्ट्रोत्थानं हि सम्भवम् ॥१५॥
दिलीपेन कृता रक्षा गोसेवाया बलेन च।
प्राप्तः पुत्रो यथा तेन तत्सर्वं च वदाम्यहम् ॥१६॥
सुदक्षिणादिलीपौ हि श्रीवशिष्ठाश्रमं गतौ।
पूजितस्स मुनिर्याभ्यां प्रार्थितः पुत्रहेतवे ॥१७॥

जनाधिपस्य वार्ता तां श्रुत्वा मुनिरुवाच ह।
गोसेवां कुरु राजन् त्वं पुत्रस्ते वै भविष्यति ॥१८॥
पीतप्रतिबद्धवत्सां वनाय नन्दिनीं तदा।
राजा मुमोच तां गां हि पूजासमाप्यनन्तरम् ॥१९॥
सुशोभिता तथा राज्ञी राजानमनुसृत्य हि।
अनुसरति वेदं च श्रुतिर्यथा हि कानने ॥२०॥
कारं कारं च गोसेवां धारयन् तद्व्रतं नृपः।
व्यतीतानि दिनान्यैव त्रिगुणसप्त तेन च ॥२१॥
भावं जिज्ञासमाना या दिलीपस्य नृपस्य वै।
प्रविष्टा गह्वरं तत्र गहने कानने तथा ॥२२॥
दुष्प्रथर्षा च हिंस्रियां मनसापि न विधीयते।
ताञ्च सिंहः प्रसह्य चकर्ष गह्वरे यथा ॥२३॥
तस्यां गवि स सिंहं हि तस्थिवांसं ददर्श ह।
कर्तुं राजा प्रहारं तं शरमुद्धतुमैच्छत् ॥२४॥
जातस्स विफलस्तत्र चकितो हि धनुर्धरः।
प्रार्थयामास तं सिंहं मुमोचितुञ्च गां तदा ॥२५॥
पिण्डमिवामिषस्यैव स्वदेहं हरये ददौ।
विद्याधरकरेमुक्ता पुष्पवृष्टिः पपात ह ॥२६॥
उत्तिष्ठोतिष्ठ वत्सेति नन्दिनी तमुवाच सा।
जननीमिव गां तस्या वचश्श्रुत्वा ददर्श ह ॥२७॥
नन्दिन्युवाच-
प्रीतास्मि पुत्र! चाहं ते वरं वृणीष्व मद्यथा।
यदिच्छसि च दास्यामि कामदुधामवेहि माम् ॥२८॥
राजोवाच-
प्रसीदसि च मातस्त्वं देहि मह्यं सुतं वरम्।
धर्मज्ञं च गुणज्ञं हि जनानां प्रतिपालकम् ॥२९॥
वसिष्ठधेनुरुवाच-
पत्रपुटे पयः दुग्ध्वा होमकार्याणि कृते सति।
पिब त्वं हि पयो राजन्! वसिष्ठमुनिराज्ञया ॥३०॥
श्रुत्वा वयो हि तद्धेनोः प्रणम्य गां नृपस्तदा।
श्रेष्ठं पुत्रं तदा लेभे तद्गोसेवाप्रभावतः ॥३१॥
विख्यातोऽयं हि संसारे दिलीपस्य सुतो रघुः।
यस्य पुण्यप्रभावेण रामोऽवतरितो महान् ॥३२॥

डा. शिवानी शर्मा आत्रेयी, व्याख्यात्री रा. मा.सं.व.मा.
विद्यालयः पिल्लूखेडा, जीन्दनगरम्, हरियाणाराज्यम्

हिमसंस्कृतवार्ता: डॉ. विवेक शर्मा,
जोगिन्दरनगरम्

सामान्यज्ञानम्

प्रश्नः 1. गया- विमानपत्तनम् कुत्र अस्ति?

उत्तरम् : गया (बिहारराज्ये)।

प्रश्नः 2. ‘ब्राह्मणसर्वस्वः’ इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?

उत्तरम् - ‘हलायुधः’।

प्रश्नः 3. ‘मक्षिकाणामभावः’ इत्यस्य समस्त पदं किम्?

उत्तरम्- “निर्मक्षिकम्”। (अव्ययीभावः)

प्रश्नः 4. ‘मुरारिः’ इत्यस्य सन्धि- विच्छेदं कुरुत- उत्तरम्- ‘मुर + अरिः’।

प्रश्नः 5. राष्ट्रीय- केन्द्रीय- उत्पाद- शुल्कदिवसः कदा भवति?

उत्तरम्- फरवरीमासस्य चतुर्विंशतिः दिनांके।

प्रश्नः 6. वीर- सावरकर- अंतरराष्ट्रीय-

विमानपत्तनम् कुत्र अस्ति?

उत्तरम् : पोर्ट ब्लेयर, अंडमान निकोबार द्वीपसमूहे च।

प्रश्नः 7. ‘अनेकार्थसंग्रहः’ इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?

उत्तरम् - ‘हेमचन्द्रः’।

प्रश्नः 8. ‘विष्णो पश्चात्’ इत्यस्य समस्त पदं किम्? उत्तरम्- ‘अनुविष्णुः’। (अव्ययीभावः)

प्रश्नः 9. ‘तवाशा’ इत्यस्य सन्धि- विच्छेदं कुरुत- उत्तरम्- ‘तव + आशा’।

प्रश्नः 10. राष्ट्रीय- शिक्षक- दिवसः कदा भवति? उत्तरम् - सितम्बरमासस्य पञ्चदिनांके।

प्रश्नः 11. सरदारवल्लभभाईपटेल- अंतरराष्ट्रीय विमानपत्तनम् कुत्र अस्ति?

उत्तरम् : अहमदाबाद (गुजरातराज्ये)।

प्रश्नः 12. ‘अभिधनचिन्तामणिः’ इत्यस्य रचयिता कः अस्ति?

उत्तरम् - ‘हेमचन्द्रः’।

प्रश्नः 13. ‘रूपस्य योग्यम्’ इत्यस्य समस्त पदं किम्? उत्तरम्- ‘अनुरूपम्’। (अव्ययीभावः)